

Atskaite par dalību COPA – COGECA un EK darba grupā

Liellopi un teļi

30.09. - 01.10. 2019. Briselē

Darba grupā skatītie jautājumi:

1. Tirgus situācija;
2. KLP;
3. Bioekonomika;
4. Antibiotikas aizliegums ES;
5. Klimata pārmaiņas;
6. Fakti kas apgāž melus;
7. Mercosur līgums.

Darba grupā piedalījās ZSA eksperts Kaspars Ādams.

1. Tirgus situācija

Kopējais eksporta apjoms Euro vērtībā ES salīdzinot periodu no 2017. gada augusta līdz 2018. gada jūlijam un no 2018. gada augustā līdz 2019. gada jūlijam ir **pieaudzis par +5%** sasniedzot 144,4 mljrd.EUR. Tai pašā laikā imports salīdzinot šo pasu laika periodu ir arī **pieaudzis par +3%** un sasniedzis 118,6 mljrd.EUR vērtību.

Dzīvniekiem dzīvniekiem **samazinājies eksporta apjoms ES par – 4,4%** (bija eksportēti pagājušajā periodā 2,91 mljrd.EUR vērtībā, tagad 2,78 mljrd.EUR vērtība). Tai pašā laikā **imports dzīvo liellopu ir pieaudzis uz ES par +5%** (bija 237 milj.EUR vērtībā iepriekšējā periodā un tagad 248 milj.EUR vērtībā).

Svaigas un saldētas liellopu **gaļas eksports ir pieaudzis par +1%** (bija 833 milj.EUR vērtībā tagad 841 milj.EUR vērtībā). Tai pat laika imports arī ir **samazinājies uz ES par - 0.8%** (bija 1,715 mljrd.EUR vērtībā tagad 1,627 mljrd.EUR vērtībā).

Vairāk vajag informācijas, kādēļ kopš 2016. gada gaļas un piena liellopiem cenas krīt. Vienīgi govju karkasa cena ir palikusi aptuveni nemainīga tikai 1% kritums ir novērots, bet pārējiem kautķermeņiem līdz 10% cenas samazinājums ir kopš 2016. gada. Polijā 2019. gadā samazinājums ir 19% salīdzinot ar 2018. gadu. Viens no iemesliem ir varbūt patērētāji mazāk patērē gaļu, otrs vairāk gaļas ieplūst ES?

2. KLP

Kamēr nav zināms budžets ES jaunajam periodam, tikmēr grūti spriest par subsīdiu apmēriem un procesiem. Plānojas, ka 2020. gada februārī būs zināms budžeta apmērs un tad varēs lēnām spriest par tālāko procesu. Vācijas prezidentūras laikā 2020. gada otrajā pusē varētu būt tikai zināmi īstie cipari un nostājas. Aktīvi runā par 1 gada pārejas posmu. Liek nojaust, ka tomēr negrib atļaut dalībvalstīm katrai noteikt kā subsīdijas tiks sadalītas, sliecas, ka visiem vajadzētu pēc viena principa, jo baidās, ka ja katram ļaus rīkoties kā vēlas, tad var izveidoties ļoti liels haoss. Akcentus grib likt uz lauksaimnieku transformāciju – lai

lauksaimnieki pielāgojas, strādā efektīvi un videi draudzīgi. **Nav svarīgs ātrums, bet kvalitāte. Labāk, lai KLP paņem vairāk laika tā izdiskutēšanai nekā tiek ieviests sasteigti.**

3. Bioekonomika

Jēdziens bioekonomika: Bioekonomika ir tautsaimniecības daļa, kas balstās bioresursu izmantošanā, lai saražotu pārtiku un barību, enerģiju, preces un pakalpojumus. Bioekonomika ietver sevī gan bioresursu primāru ražošanu, gan to pārstrādi, ražojot pārtiku, barību, enerģiju un citas preces, gan bioresursos balstītus pakalpojumus.

ES vēlas, lai šī bioekonomika kļūtu arvien izteiktāka ES dalībvalstīs un par to arī pienāktos dažādi maksājumi, ja dalībvalstis ieviestu šādu modeli savās tautsaimniecības nozarēs. Bet ir jābūt stratēģijai un projektiem, kas apliecina dalībvalstu vēlmi iesaistīties bioekonomikas īstenošanā, tad būs tām valstīm iespēja pretendēt uz atbalstiem, kas ir saistīts ar šo bioekonomiku.

ES redzējums ir, ka katrai dalībvalstij ir sava bioekonomikas stratēģija, nebūs viena visiem, bet jābūt katrai sava. Piemēram, tas var skar tādas jomas kā emisijas, kur tiek īstenoti dažādi biogāzes projekti, lai gala rezultātā samazinātu emisijas. Vai, piemēram, precīzas ēšanas receptes liellopiem, lai netiktu lieki saražota vai izmesta pārtika.

4. Antibiotikas aizliegums ES

Vēl nav publicēts, bet līdz gada beigām būs pieejama detalizētāka informācija par jaunajām regulām, kas nosaka antibiotiku aizliegumu ES no 2022. gada.

Līdz 2019. gada 11. oktobrim ir iespēja iesniegt vēl papildus komentārus šīm jaunajām prasībām. Limiti būs stingrāki, lai varētu lietot antibiotikas – respektīvi izņēmumu gadījumos varēs lietot un ar PVD atļauju vai daktera paskaidroju – bet šī sadaļa vēl tiek precizēta. Ka arī sekos un vēl lielāku vērību pievērsīs importētai gaļai no 3šajām valstīm, lai gaļā nebūtu sastopamas antibiotikas.

Jāskatās alternatīvas antibiotikām – viens no variantiem ir obligāti vakcinēšana, kas palīdz radīt stipru imūnsistēmu liellopiem.

5. Klimata pārmaiņas

ES ir izveidojusi jaunu mājaslapu: <https://farmersclimact.eu/>, kur var redzēt dažādus projektus, kas ir ieviesti ES lai rīkoties pret klimata izmaiņām. Darba grupās bija šoks, ka Polija nevienu projektu nav ieviesusi.

Atziņa, ja sektors ir pelnošs, tad varētu skatīties un ieviest, bet ja sektorā strādājošie lauksaimniecības uzņēmumi nav tik peļņu nesoši, tad bez papildus atbalstiem būs grūti ieviest jebkuru klimata saudzējošu ideju.

Dažādi pētījumi, izmeklējumi paņem gadus un lielāku laika posmu, bet rīcību vajag jau tagad. Kā viens no iemesliem ir, ka jāsamazina liellopu skaits ES, ja nē, tad jābūt citam risinājumam. Alternatīva enerģija viena no idejām, vairāk dabīgas zaļas pļavas kā otra ideja. Piemin arī par izmešu nodokļiem. Jautājums, kas palika neatbildēts ir par izmešu kvotām, tad kad gaļa tiek ieviesta ES - uz kā pleciem tie gulstas uz ES vai uz nosūtītājvalsti, un transporta izmeši uz ko gulstas?

Runā arī par kompensāciju zemniekiem, kas samazina izmešu daudzumu savā saimniecībā. Piemēram, lai saražotu 1 kg liellopu gaļas Čīlē rodas 17 reizes vairāk emisijas nekā Dānija.

6. Fakti kas apgāž melus

ES ir radījusi jaunu mājas lapu <https://meatthefacts.eu/>, kur ir iespējams dalīties ar informāciju, un informēt sabiedrību, kā patiesībā lauksaimniecība strādā, apgāžot daudzus nepatiesus faktus. Lūdz dalībvalstīm būt aktīvām un iesūtīt savus piemērus, lai plašāka sabiedrība tiktu informēta. Brisele beidzot ir sākusi mobilizēties, un to iesaka darīt arī dalībvalstīm.

7. Mercosur līgums

99 000t svaigas vai saldētas gaļas gadā tiktu ievests ES, jau tagad aptuveni 70 000t gadā ievadam no Dienvidamerikas valstīm, un ja līgums tiks apstiprināts visām ES dalībvalstīm, tad kopējais apjoms sastādīs jau 160 000t gadā.

Ja viss ies raiti, tad 2022. gada varētu sākt ieviest šo līgumu dzīvē.

Darba grupās izskanēja viedoklis, ka visu ES dalībvalstu valdībām vajadzētu nobalsot par šo jautājumu kā to izdarīja Austrijas valdība, kur 94% nobalsoja valdībā pret šo līgumu, jo jau tagad cenas ES dalībvalstīs karkasa cenas ir zemas un tuvu pašizmaksai, papildus šis līgums uzliek Brazīlijai ievērot Parīzes klimata līgumu, ko viņa neievēro, un pat otrādi pārkāpj jau legāli izcērtot lietus mežus. Šie bija galvenie fakti, kas lika Austrijas valdībai nobalsot pret, un tāda veidā signalizēt pārējām ES dalībvalstīm darīt to pašu - aizsargāt savus patērētājus ES.

Ja no sākuma runāja, ka šī gaļa, kas tiks ievesta būs parasta maltā gaļa burgeriem, tad tagad ir skaidrs, ka tā būs augstvērtīga gaļa, kas radīs tā jau vājam ES tirgus papildus nenormālu slogu, un tas nekādi neveicinās ES lauksaimniekiem papildus ienākumus, lai cīnītos ar klimata pārmaiņām un modernizētu savas saimniecības.

Visi apzinās, ka liellopu gaļas tirgus ir jūtīgs, bet cita lieta ir kaut ko reāli darīt lietas labā ES mērogā.

Atskaiti sagatavoja eksperts

K. Ādams